

Верховний
Суд

Війна як поштовх для кіберсправедливості

Сергій Бурлаков

суддя Верховного Суду, к.ю.н.

Спеціально для Східноукраїнського судового форуму «Актуальні питання з розгляду спорів, пов'язаних із захистом прав фізичних осіб в умовах воєнного стану в Україні» (05-07 жовтня 2022 року, м. Київ)

Принципи побудови кіберправосуддя

Принцип 1. Покращення якості правосуддя як рушійний фактор розгортання кіберюстиції

1. Підвищення ефективності та результативності судової системи є однією головних причин розгортання кіберправосуддя

Таке розгортання має гарантувати вищі стандарти якості для населення, судової служби та очікувань і потреб фахівців системи правосуддя, користувачів

2. ІТ не є самоціллю, а засобом зробити судову систему доступною для інших

Політики, професіонали та сторони процесу мають бути спрямовані на вдосконалення системи правосуддя

Цифровізація має бути засобом для досягнення певних результатів реформи на користь системи правосуддя (організаційна структура, судова карта, спрощення процедур тощо), а не як відповідь на тиск з боку внутрішнього відділу (чиєю єдиною турботою може бути скорочення витрат) або компанії, що займаються обладнанням чи програмним забезпеченням, які шукають нові бізнес-можливості.

ІТ має бути невід'ємною частиною загальної стратегії модернізації судової системи та підвищення якості правосуддя, сформульована через чіткі, вимірні та перевірені цілі

3. Особи, які приймають державні рішення, повинні ретельно розглянути, чи відповідають вимоги щодо модернізації судочинства, що походять від ІТ-індустрії та громадськості, чи відповідає суспільним інтересам і якості правосуддя

Важливо зберігати певну відстороненість від повсякденного технологічного застосування

Принцип 2. Необхідність індивідуального підходу до потреб судової системи при реалізації кіберсправедливості

При розробці IT-проектів слід належним чином враховувати багато нетехнічних аспектів, що властиві потребам судової системи, які будуть надходити в інформаційну систему та допомагати забезпечувати те, що має практичне практичне значення після розгортання

Зміни, викликані впровадженням інформаційних технологій, мають підтримуватися

Оновлення ІТ має бути частиною ширшої стратегії змін, яка дозволяє створити простір для заходів підтримки кожного постраждалого, щоб переконати їх у особистих перевагах, які можна отримати

Навчання персоналу є важливою частиною будь-якого ІТ-проекту, оскільки це дозволяє охоплювати всі ситуації, в яких застосовуються інформаційні та комунікаційні технології в частині процесу вирішення спорів для пришвидшення застосування та більш сильної дифузії реалізованих інструментів, а також правильне застосування відповідно до запропонованих цілей

Важливо провести всебічний огляд існуючих технологій, застосованих досудову систему в цілому, перш ніж приступати до проектів певного масштабу

Краще розуміння наявного положення та 360-градусний огляд дозволять краще оцінити виклики, розробити належну стратегію змін, визначивши всі існуючі зв'язки між користувачами та бенефіціарами, як прямі, так і непрямі, оцінити ймовірній вплив на кожного з них

Необхідно вирішити питання безпеки в контексті інформаційних систем прагматично, маючи на увазі, що існують рішення для запобігання та пом'якшення кіберзагроз

Між безпекою, яка настільки слабка, що ставить під загрозу цифрову систему, і безпекою, яка є настільки жорсткою, що придушує будь-яку ініціативу, потрібно знайти баланс і чітко сформулювати його у політиці управління ризиками, а не просто їх уникати

Цілі:

розробити конкретні рішення для політиків та судів, що дозволяють усунути дисфункції у судовій діяльності та збалансувати обов'язки роботи суддів та її навантаження із зобов'язанням забезпечити якісне правосуддя для користувачів.

Основною метою багатьох інформаційних веб-сайтів є надання громадянам базового рівня інформації

Розвиток інформаційних онлайн-сервісів на даний час зосереджено на наданні допомоги громадянам шляхом надання практичної інформації про процедури, яких необхідно дотримуватися

Розробка «відкритих даних» не є кінцевою метою політики доступу до правосуддя

Політика «відкритих даних» є значним теоретичним прогресом у доступі до закону, роблячи судові рішення та постанови доступними для всіх на однакових умовах.

Водночас вони порушують багато питань щодо реальної доступності закону, доступного громадянам у необробленому вигляді, і передбачають докорінні зміни у професійних колах щодо консультування та судової публікації.

Судова система має частіше проводити активну інституційну комунікаційну політику в Інтернеті, використовуючи можливості мультимедіа та соціальних мереж

Безпаперовий зв'язок з користувачами судів у їх справах

Впровадження інформаційних систем покращує фізичне сприйняття публіки в судах та інших місцях

Використання відеоконференцзв'язку дозволяє дозволяють уникнути поїздок до суду

Переваги

Спрощення надання інформації учасникам процесу на всіх рівнях (інформація про фізичний доступ до суду, про те, як організований суд та як порушити справу, про існуючі альтернативи та про онлайн-моніторинг розгляду; доступ до рішення у найкоротші терміни, як подається)

Скорочення часу очікування у «фізичних» реєстраційних столах суду або відсутність необхідності у деяких поїздках

Онлайн-врегулювання деяких суперечок до порушення справи, щоб розвантажити суди від простих справ

Примітки

Обслуговування та довговічність даних, особливо архівів

Значне реінвестування в людські ресурси за рахунок планів найму чи навчання для нових послуг

Необхідно враховувати зростаючу кількість послуг з врегулювання спорів у режимі онлайн, що надаються приватним сектором, який доповнює або конкурує з державним сектором

Можливі події

Інтеграція інструментів доступу до правосуддя до загальної інформаційної системи судових служб

Переосмислення судової карти та інвестицій у будівлі у світлі перенесення деяких видів використання будівлі в онлайн-простір суду

Потенційні ризики

Напрямки до суду онлайн: необхідно подбати про те, щоб доступ до правосуддя не був тривіальним

Погрожує майбутньому судових приставів, які більше не є обов'язковими посередниками між судом та позивачем

Сприйняття сторін судового розгляду: чи почуватимуться вони вислуханими та справедливими, якщо альтернативне вирішення спорів чи судовий процес відбуватиметься онлайн? Чи може торкнутися потенційного характеру судового розгляду?

Вилучення приватних компаній відкритих судових даних з метою, відмінних від доступу до закону

—
Верховний
Суд

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!